

บทวิจารณ์หนังสือ
“กาพย์กลอนเหมาเจ๋อตุง”

ยอดชาย ชุตিকাโม*

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ หลักสูตรรัฐศาสตร์
โรงเรียนกฎหมายและการเมือง มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

Yodchai Chutikamo*

School of Law and Politics, Suan Dusit University

ชื่อเรื่อง	กาพย์กลอนเหมาเจ๋อตุง
ผู้แต่ง	เหมาเจ๋อตุง
จำนวนหน้า	74 หน้า
ผู้พิมพ์	สำนักพิมพ์ภาษาต่างประเทศ, นครปักกิ่ง สาธารณรัฐประชาชนจีน, 2522
ภาษา	ไทย

“กาพย์กลอนเหมาเจ๋อตุง” เป็นหนังสือแปลบทประพันธ์กาพย์กลอนภาษาจีนของเหมาเจ๋อตุง ที่พยายามรักษาเนื้อหาให้ใกล้เคียงกับภาษาจีนมากที่สุดโดยการใช้นิพจน์ของไทย แม้ในฉบับพิมพ์ ครั้งแรกนี้จะมีได้ระบุชื่อผู้แปลว่าเป็นใคร แต่คาดเดาได้ว่าคงเป็น “สหาย” ชาวไทยที่มีความแตกฉาน ในภาษาไทย-จีน ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญทางอักษรศาสตร์ของจีน จึงสามารถแปลออกมาได้อย่างสละสลวย ทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจถึงเนื้อหาที่ผู้นิพนธ์ต้องการสื่อได้เป็นอย่างดี

เหมาเจ๋อตุงเป็นรัฐบุรุษคนสำคัญของจีนสมัยใหม่ เป็นผู้นำในการปฏิวัติสังคมนิยมให้พ้นจากความล้าหลัง ความอดอยาก และความไร้เอกภาพ ทั้งนี้ ตั้งแต่ครั้งหลังของคริสต์ศตวรรษที่ 19 จีนอยู่ในสภาพที่เรียกว่า เป็นคนป่วยแห่งเอเชีย ประเทศเสื่อมโทรมไร้ประสิทธิภาพในการปกครอง ทรัพยากร และดินแดน ถูกมหาอำนาจต่าง ๆ เข้ามาเบียดบังแย่งชิงผลประโยชน์ แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลหลายครั้งแต่ก็ไม่มีผล ในการสร้างเสถียรภาพ และกอบกู้เกียรติภูมิของจีนขึ้นมาได้ เหมาเจ๋อตุงเห็นว่าแนวทางในการเปลี่ยนแปลงสังคมนิยมให้กลับมามีพลังได้อีกครั้งต้องยึดแนวทางสังคมนิยม ประธานพลังมวลชนต่าง ๆ ให้มาร่วมในการทำ สงครามปฏิวัติ สงครามปฏิวัติสังคมนิยมที่เหมาเจ๋อตุงเป็นผู้นำนี้ นำมาสู่การต่อสู้กับกองกำลังขุนศึกต่าง ๆ ตั้งแต่ปลายทศวรรษ 1920 รวมทั้งการต่อสู้ในสงครามโลกครั้งที่สอง จนกระทั่งการทำสงครามปฏิวัติได้ ประสบผลสำเร็จในการสถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีนใน ค.ศ. 1949 ซึ่งแม้จะทำการปฏิวัติยึดอำนาจรัฐ สำเร็จแล้ว เหมาเจ๋อตุงก็ยังนำการปฏิวัติทางสังคมนิยมอย่างต่อเนื่องในด้านอื่น ๆ จนกระทั่งถึงแก่อสัญกรรม ใน ค.ศ. 1976

ตลอดระยะเวลาในการทำสงครามปฏิวัติ และการสร้างสังคมนิยมยุคใหม่ตามแนวทางสังคมนิยม เหมาเจ๋อตุงได้ทำการประพันธ์บทกวีต่าง ๆ ไว้มากเป็นจำนวนมาก เป็นที่น่าสังเกตว่าแม้เหมาเจ๋อตุงจะเป็นผู้นำ การปฏิวัติสังคมนิยมแต่กลับใช้รูปแบบฉันทลักษณ์ตามประเพณีนิยมอย่างเคร่งครัด แสดงให้เห็นถึงทักษะ ทางด้านอักษรศาสตร์อย่างลึกซึ้ง ในด้านหนึ่งก็มีใช้เรื่องแปลกอันใดเพราะในประวัติศาสตร์จีนอันยาวนาน ผู้นำรัฐ แม่ทัพ ขุนศึก จำนวนมากก็มีความสามารถทางอักษรศาสตร์ควบคู่กับความสามารถทางทหาร

* ยอดชาย ชุตিকাโม (Corresponding Author)

e-mail: nathee_123@yahoo.com

แต่ในอีกด้านหนึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงแนวคิดการปฏิวัติสังคมนิยมของเหมาเจ๋อตุง ที่แม้จะอ้างอิงถึงหลักการของมาร์กซ์-เลนิน แต่เหมาเจ๋อตุงได้ผสมผสานคุณลักษณะเฉพาะตัวของสังคมนิยม สร้างรูปแบบการปฏิวัติสังคมนิยมแบบจีนที่มีได้หวังพึ่งพลังของชนชั้นกรรมาชีพแต่เพียงอย่างเดียว แต่ยังคงรวบรวมพลังชนชั้นชาวนา ซึ่งเป็นชนส่วนใหญ่ของจีน ชนชั้นนายทุนน้อย และชนชั้นนายทุนชาติ ให้ทั้งสี่ชนชั้นหลอมรวมกันภายใต้เข็มมุ่งของพรรคคอมมิวนิสต์จีนภายใต้การนำของเหมาเจ๋อตุง ซึ่งจะว่าไปแล้วความเป็นผู้เชี่ยวชาญในทางอักษรศาสตร์ควบคู่กับการเป็นนักปฏิวัติของเหมาเจ๋อตุงนั้น เป็นการสะท้อนถึงแนวคิดของเหมาเจ๋อตุงต่อการปฏิวัติสังคมนิยมของจีน ว่าต้องเป็นการสร้างระบอบสังคมนิยมที่มีลักษณะเฉพาะของจีน (Socialism With Chinese Characteristics) เป็นการสร้างระบอบสังคมนิยมที่ไม่ได้ตัดขาด หรือปฏิเสธโดยสิ้นเชิงต่อความเป็น “จีน” ที่สั่งสมมายาวนาน แต่เป็นการผสมผสานความเป็นจีนกับแนวคิดของมาร์กซ์-เลนิน ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นแนวคิดในการสร้างชาติจีนมาจนถึงปัจจุบัน

เนื้อหาของ “ภาพลักษณ์เหมาเจ๋อตุง” นี้ได้ทำการบรรยายถึงสภาพสังคมนิยม ทั้งวิถีชีวิต ธรรมเนียม สถานการณ์ในเวลาที่เหมาะสมกับทกลอนนั้น ๆ ในบางกรณีก็เป็นช่วงที่ผ่อนคลายทางการเมือง ในบางกรณีก็เป็นช่วงที่มีความตึงเครียด หรืออยู่ในระหว่างสมรภูมิ ผู้ประพันธ์ได้สอดแทรกแนวคิดสังคมนิยม ปลุกเร้าการต่อสู้ต่อความไม่เป็นธรรมในสังคมด้วยถ้อยคำที่ทรงพลัง และเข้าใจง่าย มีการยกตัวอย่างต่าง ๆ ทั้งเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ หรือปรากฏการณ์ทางธรรมชาติมาเปรียบเทียบกับสภาพสังคมนิยมในเวลานั้น เพื่อให้ผู้อ่านเห็นภาพของบริบททางสังคม และเกิดความคิดในการร่วมมือร่วมใจสร้างสังคมใหม่ให้ประเทศหลุดพ้นจากความทุกข์ยาก ความล้มเหลว และมีความภูมิใจในเกียรติภูมิของจีน นอกจากนี้ ในบางบทกลอนก็มีการเปรียบเทียบถึงเหตุการณ์ความเป็นไปของประเทศอื่น เหตุการณ์สำคัญของโลก หนังสือเล่มนี้จึงมีคุณค่าทั้งในทางประวัติศาสตร์ การเมือง และวรรณศิลป์ ที่แม้ว่าผู้อ่านจะไม่ใช่ชาวจีนแต่ก็สามารถมีความเข้าใจ และซึมซับในสาระที่ผู้ประพันธ์ต้องการสื่อได้ไม่ยากนัก

แม้ว่าในช่วงหนึ่งด้วยความแตกต่างกันทางอุดมการณ์ทางการเมือง และสถานการณ์ทางการเมืองระหว่างประเทศ ทำให้หนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือต้องห้าม ห้ามผลิต ห้ามจำหน่ายและเผยแพร่ในประเทศไทย แต่เมื่อสถานการณ์ต่าง ๆ ได้คลี่คลายลงไป และนำไปสู่การพยายามอยู่ร่วมกันอย่างสันติในหมู่นานาชาติอารยประเทศ หนังสือเล่มนี้จึงได้รับการเผยแพร่ และยอมรับในหมู่นักอ่านชาวไทยจำนวนมาก โดยมีต้องคำนึงถึงอุดมการณ์ทางการเมืองที่ผู้ประพันธ์ยึดถือหรือแทรกไว้ในเนื้อหา แต่ให้พิจารณาถึงความรู้สึกในความรักชาติและความต้องการในการต่อสู้เพื่อปลดปล่อยเพื่อนร่วมชาติจากความทุกข์ยาก โดยอาศัยบทเรียนจากประวัติศาสตร์ และธรรมชาติที่แวดล้อมมาเป็นเครื่องเตือนใจ จะทำให้เห็นถึงบทประพันธ์ที่ทรงพลังในการถ่ายทอดความรู้สึก ความมุ่งมั่นในการต่อสู้ การเสริมสร้างกำลังใจอันแน่วแน่เพื่อฝ่าฟันอุปสรรค ทำให้หนังสือเล่มนี้มีคุณค่าอย่างยิ่งในการอ่าน ไม่เพียงแต่ผู้ที่สนใจในวรรณกรรม ผู้ที่ศึกษาทางการเมืองการปกครอง หรือความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเท่านั้น แต่บุคคลทั่วไปที่ต้องการบางสิ่งอย่างมาเป็นแรงบันดาลใจในยามที่ท้อแท้หรือสิ้นหวัง หนังสือเล่มนี้ควรค่าแก่การอ่านอย่างยิ่งเพื่อสร้างกำลังใจให้สู้ชีวิต เพราะในวิกฤตย่อมมีโอกาส และคนฉลาดย่อมหาหนทางรอดได้เสมอ

ผู้เขียน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ยอดชาย ชูติกาโม

โรงเรียนกฎหมายและการเมือง มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

อาคารเฉลิมพระเกียรติ 50 พรรษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

เลขที่ 145/9 ถนนสุขุมวิท เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300

e-mail: nathee_123@yahoo.com